

mlečanin. Zakon je naime izričito branio da netko drugi obnaša tu čast. Niže službe mogli su i naši ljudi obavljati, ali uz taj uvjet, da ostanu neženje, ili da ožene mlečanku. Dok bi takav činovnik uzeo ne-mlečanku, iz kojega mu drago našega primorskoga grada, ili inače naše krvi, smjesta je gubio svoju službu, koju je mogao natrag dobiti, ako se s takvom ženom raskrsti.

U kaznenim je stvarima gradski knez krojio pravdu sasvim nezavisno. Tek kad je imao da sudi u građanskim parnicama, bio je obvezan da sasluša mnijenje gradskih sudaca. Ali nije bio obvezan da to mnijenje i uvaži.

Gradske je suce biralo gradsko vijeće. Bila su trojica, a mogli su biti samo plemići. Građani i niži puk imali su svoj posebni zbor. Gradsko vijeće nije biralo samo suce, već i razne druge gradske časnike, kao: zapovjednike, istražitelje, procjenitelje, upravitelje općinskih prihoda, općinske odvjetnike, mjernike, nadziratelje gradskih cesta i ulica, blagajnike, samostanske prokure, upravitelje solana, ovršitelje osuda, nadzornike zdravstva, te konačno gradskoga liječnika i ranarnika. I građanski je zbor birao nekoje časnike, ali ti su imali neznatnu vlast, i još neznatniji djelokrug.

Kako su gradski knezovi imali za svoj uzor uredbe glavnoga grada, ono što danas kažemo, središnje vlade, tako nisu oni propustili da uvedu u naše primorske gradove i omraženi sustav špijunstva. Dapače, izgleda, da nije špijunstvo, za čitava stoljeća, nigdje tako cvalo, kao što je to bilo u Veneciji. Na tom je sustavu počivao najveći dio mudrosti mletačkoga senata, kojemu je uvijek svrha opravdavala svako sredstvo, pa stoga nije čudo, što su i gradski knezovi nastojali da upravljaju istim metodama. Dakako, među domaćim ljudima nisu oni lako nalazili dovoljan broj nesretnika, koji su čeznuli i za takvim službama, pa su tu nestašicu obično pokrivali iz kontingenta doseljenika. Bit će da su za to ovi bili i sposobniji od naših ljudi. Uživali su, naravno, neograničeno povjerenje svojih gospodara. Takvi nesretnici nisu služili samo za »državne«, već i za privatne, »svakovrsne« svrhe. —

Takovu propalicu doglavnika imao je i knez Marko Barbarigo, koga već prilično poznajemo. Taj špijun Marka Barbariga nosio je doista nedužni naslov »oficijala« njegove ekcelencije gradskoga kneza. Inače se je zvao Luka Kolu-brin. Prezime mu odaje mnogo toga. Otac mu se doselio